

رابطه ها: خانواده ها و همسایه ها

پدیدآورنده (ها): افروز، غلام علی

و ۷۳۲ - شماره ۸۷۳۱ علوم تربیتی :: نشریه پیوند :: تابستان ۹۳۲

۶۲ از ۳۳ و ۸۳۲

آدرس : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/۱۱۷۰۲۳>

ثابت

۱۰

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

رابطه‌ها: خانواده‌ها و همسایه‌ها

دکتر غلامعلی افروز

پسچیدگی روزافزون مناسبات اجتماعی، تنوع ارتباطات بین فردی و گستره شبکه‌های اطلاع‌رسانی درون خانوادگی و بیرون خانوادگی، ضرورت بازنگری به اهمیت و روش‌های مؤثر برقراری و استمرار رابطه مفید، مؤثر و متقابل خانواده‌ها با همسایه‌ها را مضاعف می‌سازد.

بدون تردید یکی از عوامل مؤثر در فرایند یادگیری‌های اجتماعی و تأثیرپذیری اخلاقی و رفتاری کودکان، نوجوانان و بزرگسالان؛ "همسایه‌ها" می‌باشند.

"همسایه‌ها" می‌توانند به طور مستقیم و غیرمستقیم با ارائه الگوهای رفتاری خاص، نقش قابل ملاحظه‌ای در شکل‌گیری باورها، کنش‌ها و واکنش‌ها و منش‌های همدیگر داشته باشند.

"همسایه‌ها" قادرند تأثیر بسزایی در گفتارها و فرهنگ زبان و کلام، نگرش‌ها و بازخوردها، توقعات و انتظارات، انگیزه‌ها و تلاش‌ها و پدیدآیی رفتارهای متنوع یکدیگر داشته باشند. "همسایه‌ها" با شکل دادن به بافت فرهنگی - اجتماعی مجتمع‌ها، کوچه‌ها و محله‌ها می‌توانند در جهت بخشیدن و تبلور

نسبت به همدلان و همسایگان .

خانواده‌هایی که بیش از دیگران در برقراری این ارتباط و پایه‌گذاری چنین رابطه‌ای پیش قدم شده، از همه امکانات فکری، معنوی و مادی خود برای آن سرمایه‌گذاری می‌کنند، نه تنها از بیشترین ثواب و پاداش الهی بهره‌مند می‌گردند، بلکه خود از بالاترین آرامش روان و سکینه خاطر برخوردار می‌شوند.

سبقت در نیکی‌ها و رادردی از ویژگی‌های انسان‌های وارسته و مؤمنان راست قامت است .

اغماض در برابر کم‌توجهی‌ها و بی‌توجهی‌های اجتماعی همسایه‌ها رفتاری پسندیده و مطلوب است، اما وقتی که انسان گامی فراتر بر می‌دارد و با اولیای خدا همراه شده، بی‌توجه به برخی رفتارهای نامطلوب بعضی از همسایه‌ها با کلام دلنشین و رفتاری محبت‌آمیز و با هدیه و احسان به سراغ ایشان می‌رود، عالی‌ترین شیوه برخورد، برترین روش تربیتی و نشانی از کمال شخصیت انسانی است .

در برخی مواقع در پرتو روابط صمیمانه و صادقانه اعضای خانواده با همسایه‌ها و برقراری رابطه‌ای پویا و خوشایند و احترام و تکریم متقابل، رفت و آمدهای محبت‌آمیز و بی‌تکلف، با حفظ حریم ارزش‌ها، تقید به حرمت‌ها و پدیدآیی نگرش‌های مثبت نسبت به منزلت یکدیگر؛ روابط همسایگی را با خواستگاری و پیوندهای خویشاوندی مستحکم‌تر می‌کنند.

روابط مطلوب و تعالی بخش خانواده‌ها با همسایه‌ها زمانی با زیبایی و شکوه جلوه‌گر می‌شود که روابط میان ایشان به دور از هرگونه رفتارهای غیراجتماعی، ارزش‌های غیراخلاقی و آسیب‌های روان‌شناختی، پرهیز از تجسس

بسیاری از اندیشه‌ها و رفتارهای همدیگر فوق‌العاده مؤثر واقع شوند و در آسیب‌پذیری‌ها و یا مصونیت‌های اجتماعی - فرهنگی و آرامش روانی هم ساختمانی‌ها و هم محلی‌ها بسیار تأثیرگذار باشند.

" همسایه‌ها " در فقر یا غنای فرهنگی محله نقش غیرقابل انکاری دارند و در تأمین آرامش خیال، بهداشت روان و یا احساس ناامنی و دغدغه‌های خاطر همدیگر می‌توانند اثرگذار باشند.

" همسایه‌ها " می‌توانند سایه‌بان پرمحبت، چتر حمایتگر، سنگر امنیت و آرامشگر و پشتوانه استوار همدیگر باشند.

" همسایه‌ها " می‌توانند آماده‌ترین مددکار، مهیاترین دادرس، محرم‌ترین مشاور و دلسوزترین حامی و یار برای خانواده‌ها باشند. " خانواده‌ها و همسایه‌ها " می‌توانند از پرشکوه‌ترین رابطه‌ها برخوردار باشند؛ رابطه‌ای مملو از رفاقت و مهربانی، صمیمیت و یکرنگی، تعهد و مسؤولیت‌پذیری، حمایت و پشتیبانی، همدلی و همراهی، همفکری و همگامی، گذشت و صبوری، ایثار و پایداری، همزبانی و رازداری و صلابت و استواری .

" همسایه‌ها " می‌توانند در کنار نزدیکان و خویشان و یا در فراق ایشان، برای خانواده‌ها همچون پدری متعهد و دلسوز، مادری مهربان و صبوره، برادری حامی و فداکار، خواهری همدل و صمیمی و خویشاوندی بصیر و خیرخواه باشند.

خمیرمایه چنین رابطه پرشکوه، زیبا و دوست‌داشتنی، معرفت است و محبت؛ و محبت یعنی صمیمیت و صداقت، شجاعت و عدالت، گذشت و ایثار و صبوری و احسان

مهم‌ترین مسائل اجتماعی، ضمن تأکید بر تألیف قلوب، برقراری صلح و آشتی بین مردم و خانواده‌ها، حمایت از یتیمان و رسیدگی مستمر به نیازهای آنان، در توجه خاص به همسایه‌ها می‌فرمایند: "اللَّهُ، اللَّهُ فِي جِيرَانِكُمْ فَانَّهُ وَصِيَّةٌ نَبِيِّكُمْ مَازَالَ يُوصِي بِهَمَّ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيُورِثُهُمْ."^۲ خدا را خدا را مراعات حال همسایه‌ها را بنمایید. توجه به همسایه وصیت پیامبرتان است، رسول خدا همواره ما را نسبت به همسایه‌ها سفارش می‌کرد تا آن که گمان کردیم همسایگان را وارث قرار خواهد داد.

تردیدی نیست که مهم‌ترین بعد پیام رسول خدا - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - و مولای متقیان، علی - عَلَيْهِ السَّلَام - همانا خوشرویی و مهربانی با همسایه‌ها و رعایت حال و حقوق ایشان است. امام صادق - عَلَيْهِ السَّلَام - همین معنا را مورد تأکید قرار می‌دهد و می‌فرماید: "بر شما باد که همواره همسایه‌ای نیکو و خوش رفتار باشید، چرا که خدای متعال به آن فرمان داده است."^۳

در امور زندگی یکدیگر و دخالت‌های ناروا در مسائل خانوادگی، بیگانه از چشم و هم چشمتی‌ها و رقابت‌های ناروا و احتیاط در فراهم نمودن مزاحمت‌های مستقیم و غیرمستقیم، آشکار و پنهان، با گذشت و مهربانی، تعاون و همکاری و سبقت در نیکی‌ها همراه باشد.

واقع امر این است که همهٔ نزدیکان ما از احترام و ارزشمندی خاص برخوردار هستند و همواره حقوق متقابلی میان ایشان و ما مورد توجه است. نزدیکان نسبی همچون پدر و مادر، فرزندان و همسر، نزدیکان سببی چون والدین همسر، نزدیکان دوست و دوستان نزدیک، همدلان رفیق، همسفران شفیق و همراهان صمیم، هم‌سایه‌های هم‌سایان، هم‌دیواری‌های دل‌مهربان، همه و همه نه تنها در منظر یکدیگر از منزلت و احترام قابل ملاحظه‌ای برخوردارند، بلکه اگر نیک بنگریم اغلب انتظارات به حق و حقوق شایسته‌ای نیز نسبت به هم دارند.

در فرهنگ و تعالیم اسلامی، همسایه‌ها از مکانت و ارزشمندی قابل توجه و حقوقی خاص نسبت به هم برخوردار هستند.

پیامبر خدا - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - فرمودند: "جبرئیل آن قدر مرا دربارهٔ همسایه‌ها سفارش می‌کرد که گمان بردم همسایه را وارث همسایه قرار خواهد داد."^۱

در همین ارتباط و در تأکید بر چنین نگرش متعالی و متمهدانه، حضرت علی - عَلَيْهِ السَّلَام - نیز در آخرین وصیت خود به فرزندان‌شان در بستر شهادت (بعد از ضربتی که توسط مزدوری نابخرد در محراب عبادت بر فرق مبارکش فرود آمد)، پس از توصیه به تقوای الهی و پاسداری ارزش‌ها، در نگاهی به

حسن سلوک و حقوق و وظایف متقابل نسبت به همسایه‌ها براساس تعالیم اسلامی فاصله پیدا می‌کنیم؛ به طوری که بسیاری از خانواده‌ها از حال و احوال همسایه‌های دیوار به دیوار و یا مقیم در یک مجتمع مسکونی، آنان که از یک در مشترک وارد مجموعه مسکونی می‌شوند و از پله‌ها و آسانسور مشترک برای ورود به منزلشان استفاده می‌کنند، بی‌خبرند، بدیهی است که عدم آگاهی کافی نسبت به شأن و ارزشمندی همسایه‌ها و ثواب حسن سلوک با ایشان، فقر مهارت‌های اجتماعی، کمرویی و کم‌توانی در برقراری ارتباط مؤثر و متقابل و عدم برخورداری از نگرش مثبت و خوشایند نسبت به روابط اجتماعی، در خود فرو رفتگی و احساس گوشه‌گیری و انزواطلبی، اضطراب و افسردگی و بعضاً فشارهای روانی - اجتماعی می‌توانند توجیهی برای چنین قصور و کم‌سعادت‌ی باشد.

در فرهنگ اسلامی و اخلاق نبوی (ص) خانواده‌ها علاوه بر حسن سلوک با همسایه‌ها، موظف به رعایت حقوق معنوی و اجتماعی ایشان نیز می‌باشند. در مورد این امر مهم پیامبر اکرم که درود خدا بر او و خاندانش باد فرمودند: "از کمترین حقوق همسایه نسبت به همسایه این است که اگر از شما کمک خواست، کمک نمایی و اگر قرض خواست، قرض دهی و اگر مریض شد، عیادتش کنی و اگر مصیبتی بر او وارد شد، خدمت رسیده، ایشان را تسلی دهی."^۷

امام سجاد - علیه السلام - نیز در همین معنا و در تأکید بر حقوق متقابل خانواده‌ها و همسایه‌ها می‌فرماید: "اما حق همسایه است بر تو حفظ عرض و حقوق ایشان در زمانی که حضور ندارد

پرواضح است که در پرتو خوش رفتاری متقابل، احترام و تکریم و رعایت حال یکدیگر؛ بر نشاط درون و امنیت خاطر انسان افزوده می‌شود و آسایش فکر و آرامش روان همسایه‌ها را مضاعف می‌نماید. پیامبر رحمت خدا - صلی الله علیه و آله - این حقیقت را به زیبایی مورد توجه قرار داده، می‌فرماید: "و حسن الجوار یعمرالذیاری و یزید فی الاعمار" - خوش همسایگی خانه‌ها را آباد و صمرها را بیشتر می‌کند.^۸ چرا که آفت آرامش روان و نشاط درون، اضطراب است و نگرانی و پریشانی خاطر؛ و زندگی کردن در گردابی از ناخوشایندی‌های روانی، احساس ناامنی و ناراحتی نسبت به پدیده‌های مختلف، به ویژه نزدیکان و همسایگان است، یعنی آنان که همراه و در جوارشان زندگی می‌کنی.

پیامبر خدا - صلی الله علیه و آله - از جمله نشانه‌های مؤمن بودن را حسن سلوک با همسایه‌ها می‌دانند: "احسن مجاوره من جاورک تکن مؤمناً."^۹ با همسایه‌ات خوش رفتاری کن تا از مؤمنین باشی.

و با تأکید بر این معنا، رسول رحمت - صلوات الله علیه و آله - در کلام دیگری می‌فرماید: "و قسم به آن که جان من در دست اوست، کسی مؤمن نمی‌شود، مگر این که آنچه را برای خود دوست می‌دارد برای همسایه‌اش نیز دوست بدارد."^{۱۰}

جای بسی تأسف و تأثر است که هر قدر در رشته‌های مهندسی و معماری، خانه‌سازی و برج‌سازی، طراحی بوستان‌ها و زیباسازی شهرها و آبادانی کوچه‌ها و خیابان‌ها، تبحر بیشتری پیدا می‌کنیم، از تبیین و تبلیغ و ترویج فرهنگ همزیستی، ارزش‌های همسایگی،

همچنین انسان باید آنچه را که محلّ آسایش و آرامش روانی خود می‌داند، همان عوامل مزاحم و آزارگر را از همسایه خود نیز دور بدارد و شرایطی را که برای خود مطلوب می‌داند، برای همسایه نیز همان را بخواهد.

پیامبر خدا - صلی الله علیه و آله - فرمودند: "من منع الماعون جاره منعه الله خیره یسوم القیامه."^{۱۳} - هر کس خیرش را از همسایه‌اش دریغ بدارد، خداوند در روز قیامت خیر خود را از او دریغ می‌ورزد.

بدیهی است که با این همه توصیه و تأکید بر حسن سلوک با همسایه‌ها و رعایت حقوق معنوی و مادی ایشان و خوش‌رویی و صبوری در روابط فی مابین خانواده‌ها و همسایه‌ها، کسی به خودش اجازه نمی‌دهد با گفتار و رفتار خود به طور مستقیم و غیرمستقیم زمینه آزار و اذیت همسایه‌اش فراهم کند. همسایه‌آزاری از زشت‌ترین و منفورترین کارهاست. خانواده‌ها همواره باید مراقب باشند که مبدا در روز و شب، خواسته و ناخواسته، مستقیم و غیرمستقیم رفتاری داشته باشند که موجبات سلب آسایش و اذیت ایشان را فراهم نمایند.

پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - در این باره می‌فرمایند: "من آذى جاره حرم الله علیه ریح

و تکریم و احترام ایشان در موقعی که حضور دارد و کمک به ایشان وقتی که مظلوم واقع می‌شود."^۸

خانواده‌ها اجازه نمی‌دهند که کسی غیبت همسایه‌شان را بنماید، همان‌گونه که راضی نمی‌شوند فردی غیبت یکی از اعضای خانواده‌شان را بکند. تکریم شخصیت همسایه‌ها، برقراری حسن ارتباط با ایشان، احساس تعهد و مسؤولیت‌پذیری در حفظ حرمت و ایفای نقش حافظ منافع معنوی و مادی برای همسایه از اساسی‌ترین تکالیف خانواده‌ها و همسایه‌ها نسبت به یکدیگر است. حفظ حقوق مادی و معنوی همسایه آن‌قدر مورد توجه و تأکید شارع مقدس اسلام است که پیامبر بزرگوار - صلی الله علیه و آله - فرمودند: "من ضیع حق جاره فلیس منا"^۹ - هر کس حق همسایه‌اش را ضایع کند، از ما نیست.

تحتی و صلوات همیشه خدا بر پیامبر اکرمش که خوش رفتاری و حسن سلوک با همسایه‌ها را نشانه ایمان و تقرب به خدا می‌داند و ترضیح حقوق مادی و معنوی همسایه‌ها را نشانی از نامسلمانی.

و امام صادق - علیه السلام - این مهم را به بیانی دیگر، این‌گونه می‌فرمایند: "کسی که با همسایه‌اش خوش رفتاری ننماید، از ما نیست."^{۱۰}

از جمله مصادیق خوش رفتاری با همسایه‌ها، همان‌گونه که پیشتر اشاره شد، احوال‌پرسی از همسایه^{۱۱} و خیرخواهی برای ایشان است. به بیان دیگر انسان آنچه را که برای خود خیر می‌داند برای همسایه‌اش نیز همان را بطلبد و آنچه را که برای خود خوش نمی‌دارد، برای همسایه‌اش نیز خوش ندارد.^{۱۲}

و آزرده ساختن خاطر مبارک پیامبر خدا -
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - است .

همه تعالیم عالیّه الهی بر حسن سلوک و
رابطه موفق و خوب خانواده‌ها با همسایه‌ها و
حفظ حرمت و مصونیت و حقوق حقّه ایشان
استوار است .

با همین نگاه و با عنایت به نزدیکی
فوق‌العاده خانواده‌ها و همسایه‌ها و حقوق و
مسئولیت متقابل آنان در جهت هدایت و
حمایت معنوی و مادی همدیگر و تلاش برای
سعادت دنیوی و اخروی یکدیگر؛ خانواده‌ها و
همسایه‌ها با حفظ همه ارزش‌ها و رعایت اصول
اخلاقی و روش‌های متعالی تربیتی، در توصیه
همدیگر به نیکی‌ها و پرهیز از نادرستی‌ها
مسئولیت دارند.

خانواده‌ها و همسایه‌ها با عنایت به
همجواری و نزدیکی و قرابتی که با هم دارند
بدون تردید در تعامل فسی‌مابین و در
برخوردهای اجتماعی و فضای روانی حاکم بر
روابط متقابل ایشان می‌توانند به طور قابل
ملاحظه‌ای نگرش‌ها، باورها و بالطبع رفتارهای
فردی و خانوادگی همدیگر را متأثر نمایند؛ و در
این میان کودکان و نوجوانان که در غالب موارد
بیش از والدین خود، رفتارهای فردی و
اجتماعی همسایه‌ها، کوچکترها و بزرگترها را
در موقعیت‌های مختلف و شرایط گوناگون و
بعضاً به دلیل کنجکاوای فطری مورد مشاهده
قرار می‌دهند، بیشتر از بزرگترها و والدین خود
تحت تأثیر قرار می‌گیرند. بدون شک این گونه
تأثیرپذیری‌ها و یادگیری‌های غیرمستقیم آثار
پایدارتری دارد و به طور جدی می‌تواند حوزه
شناخت، احساس و باور کودکان را متأثر نموده،
زمینه پدیدآیی رفتارهای تازه‌ای را فراهم نماید.

الجنة و مأواه جهنم و بنس المصیر. "۱۲ - هر کس
همسایه‌اش را اذیت کند، خداوند بوی بهشت را
بر او حرام می‌کند و جهنم را جایگاه او قرار
می‌دهد و چه بد جایگاهی است . آری از منظر
الهی، همسایه آزاری زشت‌ترین اعمال و
جزایش آتش دوزخ است .

و پیامبر خدا - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - با توجه
به اهمیت این معنا در بیانی دیگر فرمودند: " هر
کس همسایه‌اش را اذیت کند، مرا آزرده است و
هر کس مرا بیازارد، خدای را اذیت کرده است و
هر کس با همسایه‌اش ستیز کند با من ستیز کرده
است . " ۱۵ با اندکی تأمل در این باره، انسان به
اهمیت فوق‌العاده حضور همسایه و عظمت
وجود مبارک پیامبر خدا - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ - بیش
از پیش پی می‌برد؛ پیامبر رحمتی که اذیت
همسایه را اذیت خود می‌داند و می‌خواهد
خانواده‌ها و همسایه‌ها در نهایت صلح و صفا و
و حسن سلوک و رعایت حال و حقوق ، با
خوش‌رویی و گذشت و ایثار و صبوری با هم
زندگی کنند، چرا که جامعه سالم و صالح در
گرو خانواده سالم، متعادل و متعالی و با
همسایه‌هایی فهیم ، خوش رفتار، متواضع
صبور و خیرطلب است .

آزردن دل همسایگان، بر هم زدن آسایش
ایشان، وارد آوردن خسارات معنوی و مادی
برایشان با برگزاری مجالس همراه با ساز و آواز
پی درپی، سرو صداهای ساختمان‌سازی و
مشرف شدن بر ایشان با بناهای مرتفع و
برج‌های برافراشته و بدون جلب رضایت قلبی
ایشان، تجاوز به حریم خانوادگی همسایه‌ها و
اعمال فشارهای گوناگون روانی و اجتماعی
برای نیل به امیال نفسانی و خرید خانه و فرار
صاحب‌خانه و ... از مصادیق بارز اذیت همسایه

ستیزلفظی و درگیری‌های فردی و اجتماعی اکیداً اجتناب شود. هرگز نباید احساس مقدس مسؤولیت و تعهد مخلصانه فردی را در اجرای فرمان عرشی امر به معروف و نهی از منکر، با هیجانات غسیر معقول، عصبانیت‌ها و پرخاشگری‌های نفسانی همراه کنیم و تلاش نماییم در جامعه اسلامی که بیشترین مسؤولیت هدایت خانواده‌ها و ترویج فرهنگ و ارزش‌های الهی بر عهده کارگزاران آن است، گامی فراتر از حریم "ارزش‌ها" و تقیده به "قانون" بر نداریم.^{۱۷}

به امید روز و روزگاری که همه خانواده‌ها در نهایت صلح و صفا، مروت و وفا، یکرنگی و یکدلی و همزیانی و همراهی برای نیل به سعادت و فلاح با همسایه‌های خود زندگی کنند.

و به امید آن که کارگزاران فرهنگی جامعه، دست اندرکاران برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی و مدیران و دبیران مطبوعات در توجیه فرهنگ همسایگی و ترویج حسن روابط میان خانواده‌ها به وظایف خود بیشتر عمل نمایند.

خوشا به حال همسایه‌های فهیم، صبور، خوش رفتار، مؤمن و متعهدی که همچون معلمان و مربیان بزرگ اخلاق و عالمان اهل عمل می‌توانند با اندیشه و کلام و رفتارهای پسندیده خود نیکوترین و مطلوب‌ترین رفتارها را در خردسالان و بزرگسالان همسایه متبلور نمایند.

اما آن گاه که خانواده‌ای به طور مستمر شاهد برخی گفتارهای نامطلوب و رفتارهای نابهنجار خودآزار و دیگر آزار و حلاف ارزش‌های اخلاقی و موازین الهی در بین کرچکترها و بزرگترهای همسایه خود باشد، لازم است با اندیشه و حسن تدبیر و اخذ روشی معقول و اجتناب از زبان تحقیر و تهدید، با کلام منطقی، رفتاری استوار و چهره‌ای مطمئن، صبور و خیرخواه به وظیفه اخلاقی و تکلیف شرعی خود عمل نموده، از تذکر و انذار، نهی از منکر و امر به معروف غافل نباشد و به لحاظ بعضی ملاحظات فردی و منافع شخصی، حفظ مناسبات اجتماعی موجود و عدم احساس مسؤولیت‌پذیری، چنین رسالت مهمی را فراموش نکند. امام صادق - علیه السلام - می‌فرماید: "هر کس همواره شاهد رفتارهای گناه آلود همسایه خود باشد و ایشان را از رفتار نادرستی که مرتکب می‌شود نهی ننماید، شریک او محسوب می‌شود."^{۱۸}

البته نهی از منکر و امر به معروف که از مهم‌ترین دستورهای مکتب حیات‌بخش اسلام است و حسن اجرای آن تضمین‌کننده سلامت جامعه می‌باشد، می‌بایست با عنایت به اصول و رعایت دقیق مراحل آن و با اتخاذ مناسب‌ترین روش‌های تربیتی و معیارهای اخلاقی صورت بپذیرد و از هرگونه توهین و بدزبانی،

پی نوشت‌ها:

- ۱- مازال جبرئیل یوصینی بالجار حتی ظننت أنه سیورثه (چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۷۴، صفحه ۱۵۱)
- ۲- چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۷۴، صفحه ۱۵۳.
- ۳- علیکم بحسن الجوار فان الله عزوجل امر بذلك (چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۷۴، صفحه ۱۵).
- ۴- چهل حدیث، به نقل از اصول کافی، جلد ۴، صفحه ۴۹۱.
- ۵- چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۶۹، صفحه ۳۶۸.
- ۶- والذی نفسی بیده لایؤمن عبد حتی یحب لجاره ما یحب لنفسه (چهل حدیث، به نقل از کنز العمال، جلد ۹، صفحه ۵۰).
- ۷- رسول خدا - صلی الله علیه و آله - چهل حدیث، به نقل از اصول کافی، جلد ۴، صفحه ۴۹۳.
- ۸- من ادنی حقوق الجار علی الجار، ان استعانک اغثه و ان استقرضک اقرضه و ان مرض عدته و ان اصابته مصیبه عزیزته (چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۸۲، صفحه ۹۴)
- ۹- و اما حق جارک فحفظه غائباً و اکرامه شاهداً و نصرته اذا کان مظلوماً (چهل حدیث، به نقل از من لایحضره الفقیه، جلد ۲، صفحه ۳۹۶).
- ۱۰- چهل حدیث، به نقل از بحار، جلد ۷۴، صفحه ۱۵۰.
- ۱۱- انه لیس متاً من لم یحسن مجاوره من جاوره (چهل حدیث، به نقل از کافی، جلد ۴، صفحه ۴۹۲).
- ۱۲- علی - علیه السلام - : من حسن الجار تفقد الجار (چهل حدیث، بحار، جلد ۷۷، صفحه ۲۳۱).
- ۱۳- اگر زیاده‌ای را که در مقابل منزلش ریخته شده است دوست نمی‌دارد، مبادا آن را به مقابل خانه همسایه انتقال دهد. اگر به گل‌ها و درخت مقابل خانه‌اش آب می‌دهد، به گل‌ها و درخت مقابل خانه همسایه‌اش هم آب بدهد. اگر وقتی که استراحت می‌کند از صدای بلند رادیو و سوزیون ناراحت می‌شود، همسایه را در حال استراحت بدانند و با سرو صدا مزاحمتی فراهم نکنند. و وقتی که می‌خواهد احسان بکند، حق همسایه را به شایستگی رعایت نماید.
- ۱۴- چهل حدیث، به نقل از مستدرک، جلد ۸، صفحه ۴۲۳.
- ۱۵- من آذی جاره فقد آذانی و من آذانی فقد آذی الله و من حارب جاره فقد حاربتی (چهل حدیث، مستدرک، جلد ۹، صفحه ۵۷).
- ۱۶- من له جار و یعمل بالمعاصی فلم یسئله فهو شریکه (چهل حدیث، به نقل از ارشادالقلوب، جلد ۱، صفحه ۱۸۳).
- ۱۷- پیامبر بزرگوار - صلی الله علیه و آله - فرمودند: افضل الایمان الحب فی الله و البغض فی الله. برترین درجه ایمان آن است که دوستی و محبت انسان فقط برای خدای تعالی و بغض او نیز برای خدا باشد (نهج الفصاحه).

منبع:

- ۱- زینالی، سید حسین، چهل حدیث، انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲.